

ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ

ІНФРАСТРУКТУРА РИНКУ

Електронний науково-практичний журнал

Випуск 31

**Одеса
2019**

Головний редактор:

Шапошников Костянтин Сергійович – доктор економічних наук, професор.

Заступник головного редактора:

Маргасова Вікторія Геннадіївна – доктор економічних наук, професор.

Відповідальний секретар:

Коркоц Олександр Миколайович – кандидат економічних наук.

Члени редколегії видання:

Барна Марта Юріївна – доктор економічних наук, доцент.

Верхоглядова Наталія Ігорівна – доктор економічних наук, професор.

Войт Сергій Миколайович – доктор економічних наук.

Гулей Анатолій Іванович – доктор економічних наук.

Князева Олена Альбертівна – доктор економічних наук, професор.

Коваленко Олена Валеріївна – доктор економічних наук, професор.

Кузьминчук Наталія Валеріївна – доктор економічних наук, професор.

Миронова Лариса Геннадіївна – доктор економічних наук.

Скидан Олег Васильович – доктор економічних наук, професор.

Шмиголь Надія Миколаївна – доктор економічних наук, професор.

Ліна Пілелієне – Ph.D., професор економіки.

Натія Гоголаурі – доктор економічних наук, професор.

Анджей Паулік – доктор економіки хабілітований, професор.

Катерина Нацвлішвілі – доктор економічних наук, професор.

Електронна сторінка видання – www.market-infr.od.ua

Видання входить до «Переліку електронних фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» на підставі Наказу МОН України від 7 жовтня 2016 року № 1222

Рекомендовано до поширення через мережу Internet
Вченою радою Причорноморського науково-дослідного інституту
економіки та інновацій (протокол № №5 від 27.05.2019 року)

РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СТАЛОМУ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ВІННИЦЬКОГО РЕГІОНУ

THE ROLE OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE DEVELOPMENT OF RURAL REGIONS OF THE WINNIK REGION

У статті досліджено вплив державного управління на впровадження нового підходу до сільського розвитку, який передбачає реалізацію концепції сталого розвитку сільських територій, стимулювання підприємницької діяльності та диверсифікацію зайнятості сільського населення. Підкреслено, що перехід Вінницького регіону до сталого розвитку має відбуватися в межах раціонального поєднання ефективної ринкової системи та державного регулювання економікою. Зазначається, що Вінницький регіон є лідером щодо питання добровільного об'єднання територіальних громад. Підкреслюється, що соціально-економічний розвиток регіону значною мірою залежить від показників Державного фонду регіонального розвитку. Пропонується знайти розумний компроміс між централізацією та децентралізацією, формулюючи змішану модель управління розвитком сільських територій Вінницького регіону. Зроблено висновок, що сільські території є надзвичайно складним об'єктом адміністративного впливу. Досвід країн ЄС є прийнятним для України загалом та Вінницької області зокрема в частині вдосконалення інфраструктури аграрного ринку та організації торговельних потоків, досягнення паритету цін в агропромисловому комплексі, визначення ролі державної підтримки для сільськогосподарських виробників тощо.

Ключові слова: сталий розвиток, сільські території, концепції, добровільне об'єднання територіальних громад, проекти, інвестиції.

который предусматривает реализацию концепции устойчивого развития сельских территорий, стимулирования предпринимательской деятельности и диверсификацию занятости сельского населения. Подчеркнуто, что переход Винницкого региона к устойчивому развитию должен происходить в рамках рационального сочетания эффективной рыночной системы и государственного регулирования экономикой. Отмечается, что Винницкий регион является лидером по вопросу добровольного объединения территориальных общин. Подчеркивается, что социально-экономическое развитие региона в значительной степени зависит от показателей Государственного фонда регионального развития. Предлагается найти разумный компромисс между централизацией и децентрализацией, формулируя смешанную модель управления развитием сельских территорий Винницкой области. Сделан вывод, что сельские территории являются чрезвычайно сложным объектом административного воздействия. Опыт стран ЕС является приемлемым для Украины в целом и Винницкой области в частности в части совершенствования инфраструктуры аграрного рынка и организации торговых потоков, достижения паритета цен в агропромышленном комплексе, определения роли государственной поддержки для сельскохозяйственных производителей и тому подобное.

Ключевые слова: устойчивое развитие, сельские территории, концепции, добровольное объединение территориальных общин, проекты, инвестиции.

УДК 351.9:711.437/.438(477).44

Томашук І.В.

асистент кафедри аналізу та статистики
Вінницький національний аграрний
університет

В статье исследовано влияние государственного управления на внедрение нового подхода к развитию сельской местности,

The article examines the impact of public administration on the implementation of a new approach to rural development, which involves the implementation of the concept of sustainable development of rural areas, stimulating entrepreneurial activity and diversifying employment of rural population. It was emphasized that the transition of the Vinnytsia region to sustainable development should take place within the framework of a rational combination of an effective market system and state regulation of the economy. It is noted that the Vinnytsia region is a leader in the issue of the voluntary association of territorial communities. It is emphasized that socio-economic development of the region to a large extent depends on indicators of the State Fund for Regional Development. The region is actively working to attract foreign investors to the region. As a result of these events, it should be noted that the interest of foreign investors in Vinnytsia Oblast is increasing, as a region in which large business projects can be launched and developed. In 2018, 20 investment projects were implemented in the industry for a total amount of almost 2.1 billion UAH and 2025 new jobs were created. The region has a Strategy for the Development of Small and Medium Enterprises in Vinnytsia Oblast for the period up to 2020. It is indicated that in the world practice of state regulation there are two alternative approaches to rural development planning: state-owned policy-making planning on spatial resources and the idea of comprehensive central planning without taking into account the interests of planning subjects; Indicative planning, based on limited state intervention in the economy and diversity of ownership. It is proposed to find a reasonable compromise between centralization and decentralization, forming a mixed model for managing the development of rural areas of the Vinnytsia region. It is concluded that rural territories are an extremely complicated object of administrative influence. The experience of the EU countries is acceptable to Ukraine as a whole and to the Vinnytsia region, in particular, in terms of improving the infrastructure of the agrarian market and the organization of trade flows, achieving parity of prices in the agro-industrial complex, determining the role of state support for agricultural producers, etc.

Key words: sustainable development, rural territories, concepts, voluntary association of territorial communities, projects, investments.

Постановка проблеми. Сільські території відіграють надзвичайно важливу роль у соціально-економічному житті нашої країни, оскільки на них проживає третина населення і вони є основою національної продовольчої безпеки [10]. Сільські території України завжди були точкою підтримки, на них базується весь аграрний сектор. Але в останні роки ситуація кардинально змінилася. Сільське населення зменшується з року в рік, села зникають із

карт, а приватні селянські господарства втрачають свої джерела прибутку. Щоб припинити цей процес, потрібен новий підхід до розвитку сільських територій, який включатиме реалізацію концепції сталого розвитку сільських територій, стимулювання підприємницької діяльності та диверсифікацію зайнятості сільського населення [7].

Питання підвищення економічної, соціальної та фінансової стабільності й економічної без-

пеки регіонів є особливо актуальним і важливим, що робить необхідним комплексне вирішення завдань, спрямованих на забезпечення сталого розвитку регіонів через ефективну державну політику. Перехід регіону до сталого розвитку має відбуватися в межах раціонального поєднання ефективної ринкової системи та державного регулювання економікою.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблеми управління політикою розвитку села та їх теоретичне обґрунтування висвітлено у наукових роботах і дослідженнях відомих вітчизняних і зарубіжних учених-аграріїв: Г. Калетніка, І. Гончарук, Т. Васильцівої, В. Бойка, В. Геєць, В. Юрчишина, О. Бородіна, І. Прокопа, В. Замикули, А. Клуба, З. Смутчака, М. Стегня, В. Ткачука та ін.

Проте, на нашу думку, питання взаємної узгодженості цілей суб'єктів управління політикою сільською розвитку, особливо на місцевому, регіональному рівнях, формування механізму реалізації та впровадження прийнятих програмних рішень не досить вивчено, що зумовило вибір теми дослідження.

Постановка завдання. Мета статті полягає у виявленні тенденцій розвитку сільських територій Вінницького регіону, дослідженні ролі державного регулювання у їхньому сталому розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нинішня ситуація соціально-економічного стану на селі потребує дієвих механізмів створення сприятливих умов для комплексного розвитку сільських територій, високоефективного конкурентоспроможного як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку аграрного сектору, розв'язання соціальних проблем села, гарантування продовольчої безпеки країни, збереження селянства як носія української ідентичності, культури та духовності [8; 9].

Покращення життя сільського населення Вінниччина зможе досягти за умов дотримання сталого розвитку сільських територій. Слід зазначити, що під постійним розвитком розуміється напрям економічного зростання, коли, з одного боку, забезпечується якість життя громадян, виходячи з сучасних досягнень науково-технічного прогресу, які задовольняють його поточні потреби, але через його вплив на навколишнє середовище не ставить під загрозу життя майбутніх поколінь; з іншого боку, забезпечується якісне зростання матеріального, житлового, соціального забезпечення, охорони здоров'я, екологічної та особистої безпеки [7; 4].

Сільські території відіграють важливу роль у процесі функціонування будь-якої держави. В середньому у світі сільські території становлять 75% від загальної площі, де проживає 51% всього населення світу. На цих територіях виробляється 32% світового ВВП [8]. Вплив державного управління на сталий розвиток Вінницького регіону має свої особливості. Сьогодні у Вінницькій області

обрані і діють: обласна рада –1, районних – 27, міських (міст обласного значення) – 6, міських рад – 12, селищних рад – 27, сільських рад – 592. Також Вінницький регіон лідирує щодо питання добровільного об'єднання територіальних громад. З метою забезпечення реалізації вимог Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» в області розроблено та рішенням 38 сесії обласної Ради 6 скликання від 24 червня 2015 р. № 894 схвалено проект Перспективного плану формування територій громад Вінницької області (із змінами), яким передбачено утворення в області 108 об'єднаних територіальних громад. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2015 р. № 1076 (із змінами) затверджено Перспективний план формування територій громад Вінницької області, яким погоджено утворення лише 58 спроможних територіальних громад. Нині в області створені 42 об'єднані територіальні громади (в т.ч. 2 міста обласного значення – Вінниця і Хмільник), які об'єднали в себе 125 місцевих рад, з них:

- у 2015 році – створено 2 ОТГ (об'єднали 4 територіальні громади);
- у 2016 році – створено 19 ОТГ (об'єднали 65 територіальних громад);
- у 2017 році – створено 13 ОТГ (об'єднали 34 територіальні громади);
- у 2018 році – створено 8 ОТГ (об'єднали 22 територіальні громади) [5].

На жаль, регіон характеризується негативними тенденціями щодо показників чисельності населення (рис. 1).

24 червня 2015 року рішенням 38 сесії обласної Ради 6 скликання № 893 затверджено Стратегію збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року (нова редакція) (далі – Стратегія) та План її реалізації [5]. Основна мета Плану повністю узгоджується з ціллю Стратегії – прискорити економічне зростання та збільшити приплив капіталу в регіон, а також пом'якшити можливий негативний вплив такого зростання на навколишнє середовище та створити регіон, що дбає про якість життя і зберігає наявні ресурси для майбутніх поколінь. План реалізації базується на потенціалі регіону і відображає поєднання заходів з розвитку протягом трьох років з урахуванням обмежених фінансових ресурсів та можливостей для їх реалізації. Заходи основані на принципі взаємодоповнюваності й опрацьовані у 142 проектах, що згруповані у чотирьох взаємопов'язаних пріоритетах:

- Пріоритет 1. Безпека життєдіяльності населення області.
- Пріоритет 2. Підвищення конкурентоспроможності регіону.
- Пріоритет 3. Екологічна безпека навколишнього середовища.

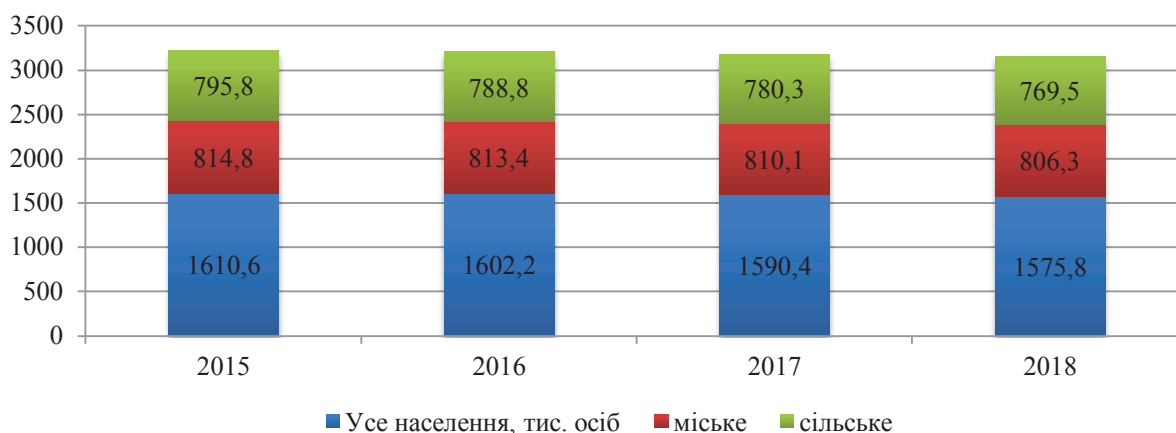

Рис. 1. Динаміка чисельності населення Вінницького регіону у 2015-2018 рр., тис. осіб

Джерело: сформовано на основі [5]

– Пріоритет 4. Розвиток місцевого самоврядування та надання якісних послуг у соціальній, житлово-комунальній, транспортній і туристичній сферах [5].

Соціально-економічний розвиток регіону значною мірою залежить від показників Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР). Протягом 2018 року з передбачених коштів ДФРР Вінниччини у сумі 178,7 млн. грн. спрямовано асигнувань у сумі 122,6 млн. грн., з яких касові видатки становлять 120,1 млн. грн. (або 98% до профінансованих коштів) [5].

Протягом 2018 року об'єднаними територіальними громадами області здійснювалася реалізація 79 проектів розвитку інфраструктури на загальну суму 53,8 млн. грн. Завершено реалізацію 65 проектів розвитку інфраструктури ОТГ, 14 проектів є перехідними на 2019 рік [5].

За інформацією Головного управління статистики у Вінницькій області, обсяги експорту товарів у січні-листопаді 2018 року становили 1268,4 млн. дол. США, а імпорту – 519,9 млн. дол., і порівняно з відповідним періодом 2017 року експорт та імпорт збільшилися відповідно на 13,8% (на 154,1 млн. дол.) та на 40,5% (на 149,8 млн. дол.) (рис. 2). Баланс зовнішньої торгівлі стабільно продовжує залишатися позитивним і становить 748,5 млн. дол. Коефіцієнт покриття експортом імпорту становив 2,44 (у січні-листопаді 2017 р. – 3,01). Зовнішньоторговельні операції з товарами суб'єкти господарювання області здійснювали з партнерами із 137 країн світу (рис. 3).

За останні три роки спостерігається позитивна тенденція збільшення фінансового ресурсу Вінницької області. Доходи бюджетів усіх рівнів без трансфертів (до державного та місцевих бюдже-

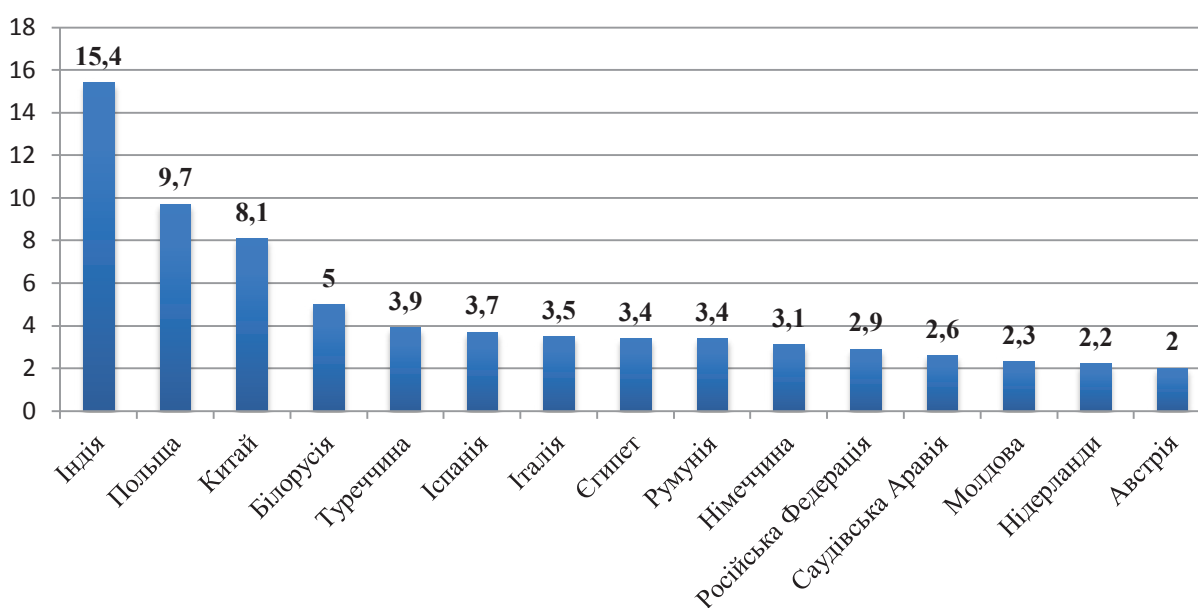

Рис. 2. Частка експорту товарів Вінницького регіону в країни світу у січні – листопаді 2018 року, %

Джерело: сформовано на основі [5]

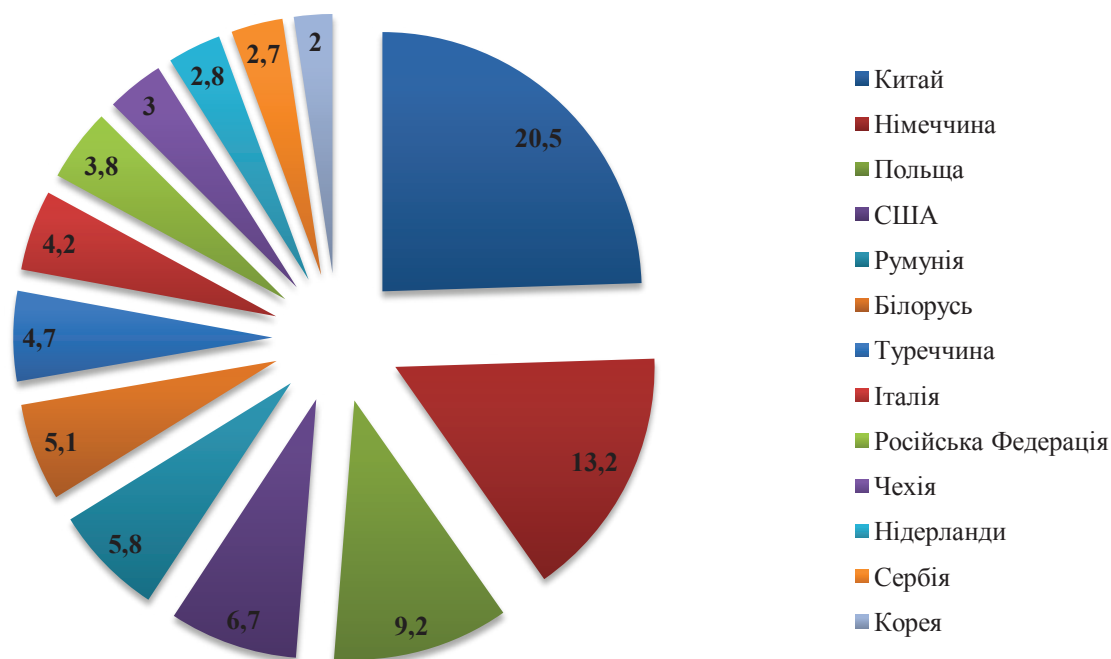

Рис. 3. Частка імпорتنих надходжень у Вінницький регіон з країни світу у січні – листопаді 2018 року, %

Джерело: сформовано на основі [5]

тив) по області за 2018 рік становили 18 169,6 млн. грн., що більше від надходжень за 2017 рік на 16,4%, або на 2 562,9 млн. грн. За 2017 рік надходження становили 15 606,7 млн. грн., що більше від надходжень за 2016 рік на 50,6% [5].

У 2018 році в області діяли 34 об'єднані територіальні громади (ОТГ), бюджети яких мали прямі відносини з державним бюджетом по міжбюджетних трансфертах (у 2017 році діяло 21 ОТГ). Бюджетна децентралізація та розширення повноважень територіальних громад сприяють збільшенню фінансової автономії місцевих бюджетів та посиленню їх фінансової бази та самодостатності [5].

В області проводиться активна робота, спрямована на залучення іноземних інвесторів на територію області. Як результат проведених заходів, слід відмітити підвищення зацікавленості до Вінницької області з боку іноземних інвесторів як до регіону, в якому можна започатковувати та розвивати великі бізнес-проекти. У 2018 році в промисловості реалізовано 20 інвестиційних проектів на загальну суму майже 2,1 млрд. грн. та створено 2025 нових робочих місць [5].

Питома вага регіону у загальнодержавному виробництві сільськогосподарської продукції за 2018 рік становить 8,4%, за 2017 рік – 8,3%, 2016 рік – 8,4%. Станом на 01.10.2018 р. в сільське, лісове та рибне господарство області залучено 18,4 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій [5].

Сільськогосподарські підприємства активно впроваджують заходи щодо перетворення та модернізації альтернативних видів палива для сушарок та котлів. Аграрії реконструювали і ввели в експлуатацію близько 50 зерносушарок, що

працюють на альтернативних джерелах енергії. У січні – вересні 2018 року підприємствами та організаціями за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 10 486,3 млн. грн. капітальних інвестицій, що на 42,4% більше від обсягу капітальних інвестицій за відповідний період 2017 року. За джерелами фінансування переважають приватні інвестиції (кошти підприємств та організацій, а також населення), за 9 місяців 2018 року їх освоєно 77,1% та 8,3% до загального обсягу. Меншу частину становлять кошти державного та місцевих бюджетів, хоча за останні роки їхня частка поступово збільшується. За 9 місяців за рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно 8,9% капітальних інвестицій [5].

Вінниччина й надалі продовжує займати лідируючі позиції серед областей у сфері відновлювальної енергетики. За I півріччя 2018 року загальна кількість СЕС на території області зростає до 38 об'єктів встановленою потужністю 121 МВт. Окрім того, працює 26 малих гідроелектростанцій встановленою потужністю 22 МВт, а також 4 когенераційні установки потужністю 3,5 МВт та 1 біогазова установка потужністю 1 МВт [5].

Одним із ключових питань сталого розвитку сільських територій Вінницького регіону є питання зайнятості населення. Крім того, ринок праці та доходи населення Вінницького регіону мають свої особливості. Чисельність зайнятого населення Вінницької області у віці 15-70 років за січень – вересень 2018 р. збільшилась порівняно з січнем – вереснем 2017 р. на 1,2% або на 8 тис. осіб і становила 654,3 тис. осіб. Рівень зайнятості населення відповідно збільшився з 55,8% до 56,9%. Чисельність

безробітних серед економічно активного населення області у віці 15-70 років (за методологією МОП) зменшилась на 4,7 тис. осіб – з 76,7 до 72 тис. осіб, рівень безробіття економічно активного населення, визначений за методологією Міжнародної організації праці, зменшився з 10,6% до 9,9%, у т.ч. населення працездатного віку – з 11% до 10,2% (табл. 1).

За останні роки у Вінницькій області та інших регіонах України спостерігається міграція кваліфікованих кадрів з сільської місцевості до міст. Трудоресурсний потенціал зосереджений у містах і систематично поповнюється вихідцями з сіл. За таких умов найбільш вразливою в сенсі

отримання місця праці є молодь, рівень здобутої освіти якої нівелюється в умовах конкуренції, і молоді люди з повною вищою освітою змушені працювати як представники простих професій або ж мігрувати за кордон. Щороку кількість охочих виїхати за кордон в регіоні збільшується більш ніж на 10% [1].

Особливої уваги заслуговує питання пенсійного забезпечення в регіоні (рис. 4, 5). Середній розмір пенсії в Україні становить 2480,46 грн., що на 397,46 грн. більше від середньообласної виплати (табл. 2). За цим показником Вінницька область займає 21 місце в Україні.

Таблиця 1

Відсоток працевлаштованих від загальної кількості зареєстрованих безробітних, у тому числі молоді до 35 років (у %)

№ п/п	Показник	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2018+/- 2016
1	Усього безробітних отримували послуги в обласній службі зайнятості, осіб	72199	63711	59812	-12387
1а	в т.ч. безробітних з числа молоді до 35 років, осіб	27808	22247	19690	-8118
2	Працевлаштовано зареєстрованих безробітних за сприяння обласної служби зайнятості, осіб	27250	24520	22443	-4807
2а	в т.ч. працевлаштовано безробітних з числа молоді до 35 років, осіб	9966	7952	6849	-3117
3	Відсоток працевлаштованих від загальної кількості зареєстрованих безробітних, %	37,7	38,5	37,5	-0,2
3а	Відсоток працевлаштованих від загальної кількості зареєстрованих безробітних з числа молоді до 35 років, %	35,8	35,7	34,8	-1,0

Джерело: сформовано на основі [5]

Таблиця 2

Аналітична довідка пенсійного забезпечення у Вінницькому регіоні

Рік	Кількість працюючих пенсіонерів	Середній розмір пенсії працюючих пенсіонерів	Темп приросту середнього розміру пенсії до відповідного періоду попереднього року	Темп приросту середнього розміру пенсії працюючих пенсіонерів до відповідного періоду попереднього року
2019	76529	2174,03	3,62%	4,69%
2018	73009	2076,73	28,04 %	27,63 %
2017	70338	1627,16	9,61 %	6,12 %
2016	69725	1533,38	8,63 %	7,11 %

Джерело: сформовано на основі [5]

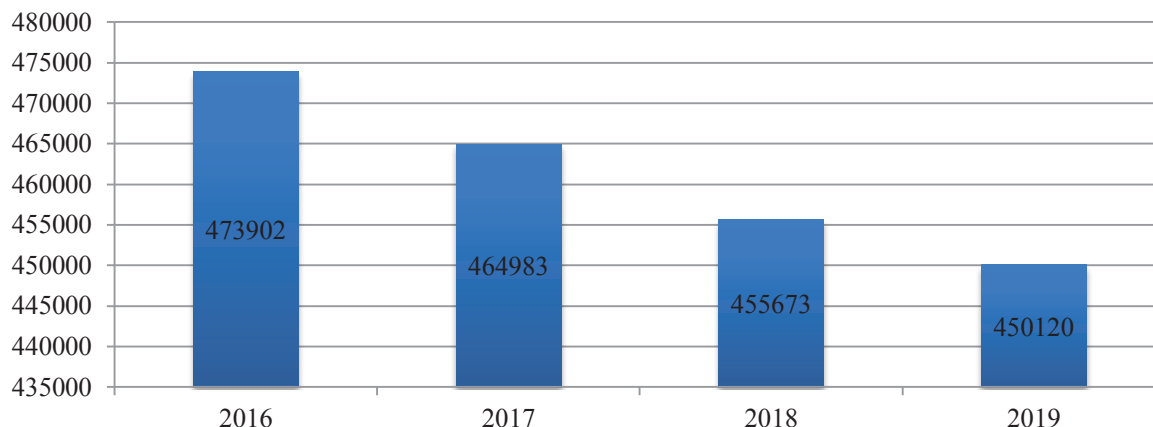

Рис. 4. Динаміка чисельності пенсіонерів у Вінницькому регіоні в 2016-2019 рр., осіб

Джерело: сформовано на основі [5]

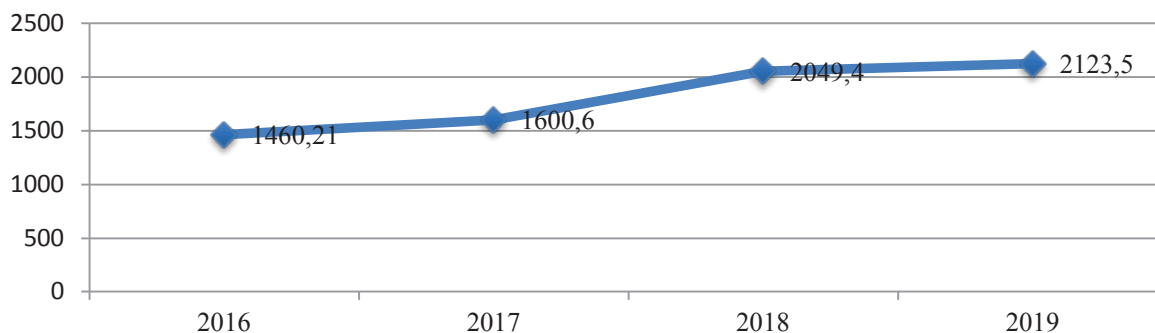

Рис. 5. Середній розмір пенсії у Вінницькому регіоні в 2016-2019 рр., грн.

Джерело: сформовано на основі [5]

Слід наголосити на питаннях освіти і науки в регіоні, де кількість загальноосвітніх закладів освіти I-III ступенів з чисельністю до 100 учнів: 2018/2019 н.р.– 139 (29,3% до загальної кількості ЗОШ I-III ступенів); у 2017/2018 н.р.– 157 (31,8% до загальної кількості ЗОШ I-III ступенів); у 2016/2017 н.р.– 161 (32,3% до загальної кількості ЗОШ I-III ступенів). У 2018 в області створено 33 опорних заклади (330% до плану). Для порівняння, у 2016 році було створено 2 опорних заклади (100% до плану), у 2017 році – 10 (100% до плану). Всього станом на 20.01. 2019 р. створено 45 опорних закладів 62 філіями, з підвезенням 2774 учнів із сусідніх сіл. В об'єднаних територіальних громадах створено 18 опорних шкіл, у районах – 27 [5].

Державне регулювання є основним напрямом забезпечення сталого розвитку українського села та засобом забезпечення рівноваги української економіки. Методи, форми і ступінь державного регулювання визначаються характером і тяжкістю економічних, соціальних, екологічних та інших проблем у конкретних умовах місця і часу [8]. У світовій практиці державного регулювання виникли два альтернативні підходи до планування: державне планування політики щодо просторових ресурсів та ідея комплексного централізованого планування без урахування інтересів суб'єктів планування; індикативне планування, засноване на обмеженому втручанні держави в економіку

і різноманітності власності. Планування будується шляхом оптимізації та координації інтересів суб'єктів планування. Аналіз цих підходів показує, що вони дуже схожі на нинішні моделі індикативного планування, що діють за кордоном. Після ліквідації політики директивного планування наша країна замість того, щоб звернутися до розробок вітчизняних вчених і зарубіжного досвіду, категорично відмовилася від планування і проголосила курс на лібералізацію економіки [3].

Для формування ефективної системи управління політикою розвитку сільських територій Вінницького регіону, виваженого поєднання функцій і відповідальності різних її рівнів становлять інтерес принципи, якими керуються в межах ЄС (табл. 3).

Низка науковців вважають за необхідне створити в Україні Державне агентство з розвитку сільських територій як центральний орган державної виконавчої влади (його діяльність буде керуватися Кабінетом Міністрів), який буде формувати та впроваджувати національну політику у сфері розвитку села, координувати роботу в цьому напрямі всіх центральних органів державної виконавчої влади, для яких сільські території є сферою діяльності та відповідальності. Функції робочого органу агентства можуть виконувати Департамент сільського розвитку Міністерства аграрної політики, назва якого має бути змінено на Міністерство аграрної політики та сільського розвитку України [2].

Таблиця 3

Принципи ефективної системи управління політикою розвитку сільських територій

№ з/п	Принципи	Характеристика
1	Наближеність	Означає, що рішення повинні прийматися на рівні, максимально наближеному до громадян, щоб повною мірою відобразити їхні потреби, рівень управління повинен бути прозорим, з визначенням відповідальних осіб.
2	Субсидіарність	Нераціонально приймати функції, які можуть бути найбільш адекватно виконані на нижньому рівні управління. Органи влади вищого рівня вдаються до дій, лише якщо ці дії є більш ефективними, ніж відповідні дії нижчих ланок.
3	Компліментарність	Рівні управління доповнюють один одного.
4	Партнерство	Тісна співпраця та взаємодія всіх рівнів влади, представництво та участь громадськості в процесі координації та прийняття рішень.

Джерело: сформовано на основі [10]

Необхідність зміцнення пріоритету сільських територій у системі соціально-економічної безпеки держави зростає в умовах дій окремих факторів (табл. 4).

З огляду на це, сільські території Вінницького регіону доцільно поділити на окремі типи (рис. 6).

Дослідження сільських територій Вінницького регіону в контексті посилення соціально-економічної безпеки вимагає в процесі їх структурування зосередитися на ключових показниках соціально-економічного розвитку та розвитку міжгосподарських комплексів, які, з одного боку, визначають параметри ресурсної бази системи соціально-економічної безпеки регіону, а з іншого – безпосередньо характеризують ефективність функціонування цієї системи та гарантують безпечні умови для збалансованого розвитку сільських територій.

Однак слід відмітити, що у європейському масштабі управління політикою розвитку сільських територій, маючи деякі відмінності у країнах з централізованою системою управління (зокрема, Франція, Україна) і децентралізованою (Німеччина, Іспанія, Італія), загалом еволюціонує у напрямі:

- децентралізації (хоча є окремі ситуації «відкоту» до централізованих форм);
- залучення більшого числа інституціональних суб'єктів – не лише органів державного управління і місцевого самоврядування, а й громадських організацій, спілок, агентств на основі їх кооперації, партнерства;
- посилення ролі місцевого рівня в управлінні;
- зміни підходів і способів формування і реалізації політики сільського розвитку, зокрема, активізація підходу «знизу вгору», перехід від галузевої, точкової територіальної

підтримки до цільової програмної підтримки з детальними критеріями відбору претендентів, міжсекторальний підхід;

– урахування засад і настанов щодо сільського розвитку наднаціональних інститутів (наприклад, Європейського Союзу) [2].

Окремі вчені зазначають, що підприємництво є одним із основних чинників формування і розвитку соціально орієнтованої ринкової економіки сільських територій. Без створення правових, економічних, організаційних, інституційних і соціальних передумов для підприємництва економіка регіону неспроможна функціонувати в конкурентному світі [8]. Створення сприятливих умов для розвитку різних форм підприємництва та диверсифікація економічної діяльності на селі має стати головним завданням державної, регіональної та місцевої влади. Водночас Україні необхідно знайти розумний компроміс між централізацією та децентралізацією, формуючи змішану модель управління розвитком сільських територій. Засади її можуть бути такими:

- національні органи влади, за погодженням з регіональними та місцевими органами влади, визначають пріоритети розвитку сільських територій, формулюючи перелік загальних показників (у тому числі кількісних) для моніторингу та оцінки результатів їх реалізації та підтримки;
- функції управління делегуються регіонам (районам), включаючи моніторинг і контроль, і вони періодично звітують про використання виділених коштів [2].

Основними критеріями сталого розвитку сільських територій Вінницького регіону є підвищення ефективності сільського господарства, диверсифікація сільської економіки загалом, продовольча

Таблиця 4

Чинники посилення пріоритетності розвитку сільських територій у системі соціально-економічної безпеки держави

	Сутність
I →	здебільшого периферійний характер розвитку сільської місцевості, загострює проблеми соціально-економічного обміну;
II →	низькі доходи, бідність і безробіття сільського населення;
III →	нерозвиненість та відмова від інфраструктури у сільській місцевості;
IV →	розбіжності та дисбаланси в регіональному розвитку, які призводять до посилення диференціації між різними соціально-економічними групами в державі;
V →	погіршення людського капіталу, зниження рівня освіти сільського населення порівняно з міським, інерційний характер мислення і поведінки сільських жителів;
VI →	відсутність координації між представниками органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
VII →	дисбаланс ключових сфер розвитку сільських територій, що призводить до загострення прояву економічних, соціальних і екологічних проблем;
VIII →	недосконалість та високий рівень невизначеності навколо інституційного середовища розвитку сільських територій;
IX →	забезпечення недостатнього пріоритету в межах регіональної політики для процесів активізації соціально-економічного розвитку сільських територій;
X →	неефективність інформаційно-аналітичного забезпечення процесу активізації соціально-економічного розвитку сільської місцевості.

Джерело: сформовано на основі [1]

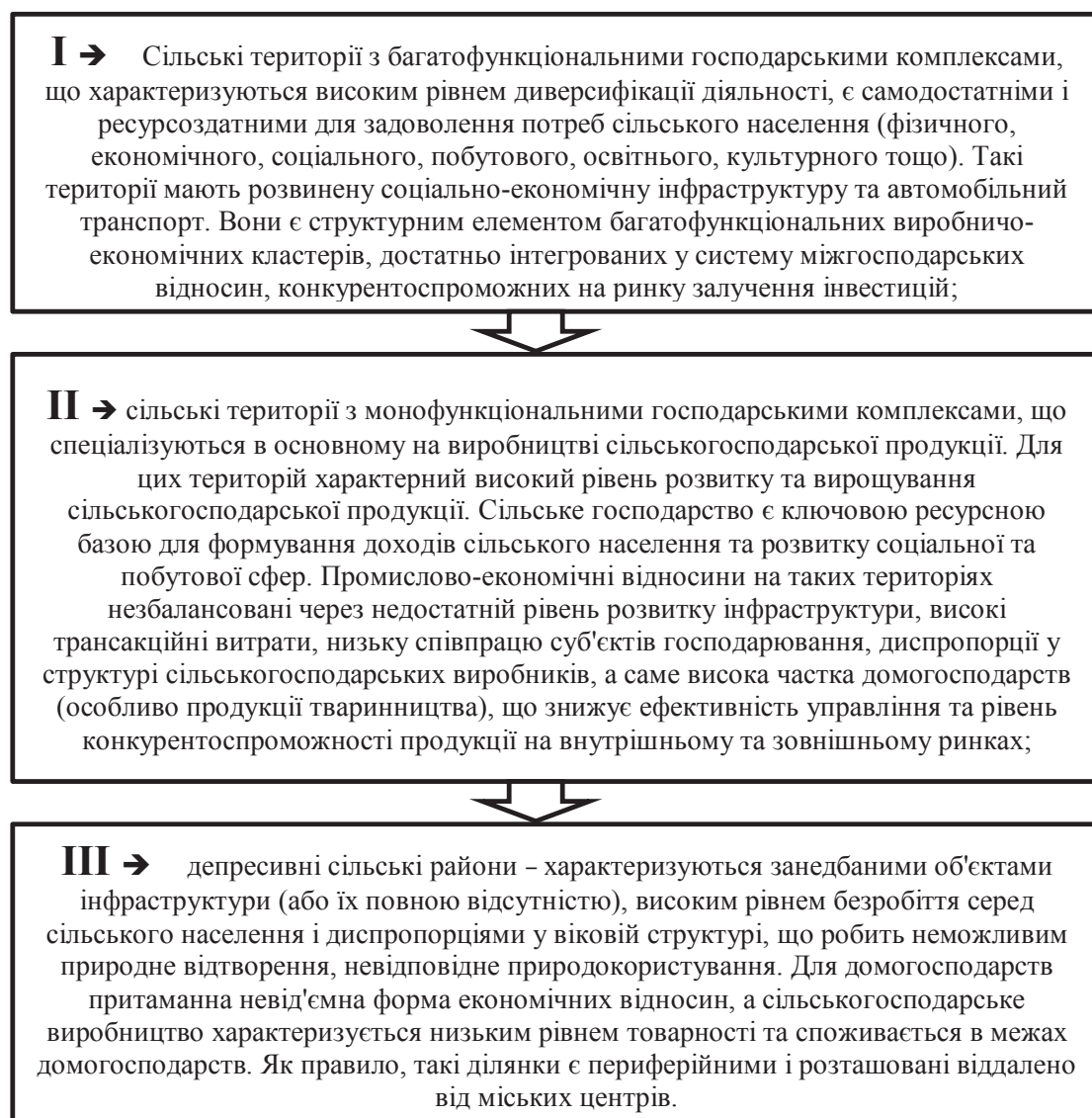

Рис. 6. Типи сільських територій

Джерело: сформовано на основі [1; 6]

безпека країни, природний приріст сільського населення, підвищення рівня та якості життя на селі, дотримання соціальних цілей контролю над історично розвиненими територіями, поліпшення родючості ґрунтів та екологічна ситуація в сільській місцевості [8].

Висновки з проведеного дослідження. Сільські території є надзвичайно складним предметом адміністративного впливу. Аналіз статистики та динаміки соціально-економічного розвитку сільських територій Вінницького регіону дає можливість виділити пріоритетні напрями державної політики, спрямовані безпосередньо на забезпечення сталого поліпшення якості життя сільського населення.

Досвід країн ЄС є прийнятним для України загалом та Вінницької області зокрема з погляду вдосконалення інфраструктури аграрного ринку та організації торговельних потоків, досягнення

паритету цін у агропромисловому комплексі, визначення ролі державної підтримки для сільськогосподарських виробників тощо.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Васильців Т.Г., Бойко В.В. Напрями та засоби розвитку сільських територій в контексті зміцнення соціально-економічної безпеки України: [монографія] / За ред. д.е.н., проф. Т.Г. Васильціва, к.е.н., доц. В.В. Бойка. Львів: Ліга-Прес, 2016. 260 с.
2. Геєць В., Юрчишин В., Бородіна О., Прокопа І. Соціоекономічна модернізація аграрного сектору України (концептуальні положення). *Економіка України*. 2011. № 12. С. 8-10.
3. Замикула В.В. Удосконалення механізмів державного управління сталим розвитком сільських територій : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 «Механізми державного управління». ЧДУ ім. П. Могилі. Миколаїв, 2011. 22 с.

4. Клуб А. І. Державне регулювання соціально-економічного розвитку сільських територій в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 3, 2013. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=589> (дата звернення: 26.03.2019).

5. Офіційний сайт Вінницької обласної адміністрації. Інформація про підсумки соціально-економічного розвитку Вінницької області за 2018 рік. 116 с. URL: <http://www.vin.gov.ua/invest/rehionalni-prohramy-rozvytku/17721-informatsiia-pro-vykonannia-prohramy-ekonomichnoho-i-sotsialnoho-rozvytku-vinnytskoi-oblasti-za-2018-rik> (дата звернення: 21.02.2019).

6. Situation and prospects for EU agriculture, December, 2010 / European Commission Directorate-General For Agriculture And Rural Development. Directorate L. *Economic analysis, perspectives and evaluations*. URL: ec.europa.eu. (дата звернення: 12.04.2019).

7. Смутчак З.В. Роль державного управління у сталому розвитку сільських територій України. *Економіка і суспільство*. Випуск № 10 / 2017. С. 469-473.

8. Стегней М.І. Сучасні напрями забезпечення сталого розвитку сільських територій: європейський досвід і українські реалії. *Актуальні проблеми економіки*. № 3 (141), 2013. С. 125-133.

9. Tomashuk I.V. (2017) *Problemy ta perspektyvy upravlinnia rozvytkom silskykh terytorii*. [Problems and prospects of management development of rural territories]. *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 3 (2017), № 5 December, pp. 214-220

10. Ткачук В.А. Управління політикою розвитку сільських територій. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*, Випуск 4, т. 1. 2012. С. 101-111.

REFERENCES:

1. Vasylytsya T.H., Boiko V.V. (2016) *Napriamy ta zasoby rozvytku silskykh terytorii v konteksti zmitsnennia sotsialno-ekonomichnoi bezpeky Ukrainy: [monohrafiia]*. [Areas and means of development of rural territories in the context of strengthening of socio-economic security of Ukraine: [monograph]] / Za red. d.e.n., prof. T.H. Vasylytsya, k.e.n., dots. V.V. Boika. Lviv: Liha-Pres. 260 p. (in Ukrainian).

2. Heiets V., Yurchyshyn V., Borodina O., Prokopa I. (2011) *Sotsioekonomichna modernizatsiia ahrarnoho sektoru Ukrainy (kontseptualni polozhennia)*. [Socioeconomic modernization of the agrarian sector of Ukraine (conceptual provisions)]. *Ekonomika Ukrainy*. № 12. pp. 8-10. (in Ukrainian).

3. Zamykula V.V. (2011) *Udoskonalennia mekhanizmiv derzhavnoho upravlinnia stalym rozvytkom silskykh terytorii*. [Improvement of the mechanisms of state governance by sustainable development of rural territories] : avtoref. dys. ... kand. nauk z derzh. upr. : spets. 25.00.02 «Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia». ChDU im. P. Mohyly. Mykolaiv. 22 p. (in Ukrainian).

4. Klub A.I. (2013) *Derzhavne rehuliuвання sotsialno-ekonomichnoho rozvytku silskykh terytorii v Ukraini*. [State regulation of socio-economic development of rural areas in Ukraine]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. № 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=589> (in Ukrainian).

5. *Ofitsiyniy sait Vinnytskoi oblasnoi administratsii*. Informatsiia pro pidsumky sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Vinnytskoi oblasti za 2018 rik. (2018) [Information on the results of social and economic development of the Vinnytsia region in 2018]. 116 p. URL: <http://www.vin.gov.ua/invest/rehionalni-prohramy-rozvytku/17721-informatsiia-pro-vykonannia-prohramy-ekonomichnoho-i-sotsialnoho-rozvytku-vinnytskoi-oblasti-za-2018-rik> (in Ukrainian).

6. Situation and prospects for EU agriculture, December. (2010) / European Commission Directorate-General For Agriculture And Rural Development. Directorate L. *Economic analysis, perspectives and evaluations*. URL: ec.europa.eu. (in Belgium).

7. Smutchak Z.V. (2017) *Rol derzhavnoho upravlinnia u stalomu rozvytku silskykh terytorii Ukrainy*. [The role of public administration in the sustainable development of rural areas of Ukraine]. *Ekonomika i suspilstvo*. Vypusk № 10. pp. 469-473 (in Ukrainian).

8. Stehnei M.I. (2013) *Suchasni napriamy zabezpechennia staloho rozvytku silskykh terytorii: yevropeyskyi dosvid i ukraïnski realii*. [Modern directions of sustainable development of rural areas: European experience and Ukrainian realities]. *Aktualni problemy ekonomiky*. № 3 (141). pp. 125-133 (in Ukrainian).

9. Tomashuk I.V. (2017) *Problemy ta perspektyvy upravlinnia rozvytkom silskykh terytorii*. [Problems and prospects of management development of rural territories]. *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 3, № 5 December, pp. 214-220 (in Latvia).

10. Tkachuk V.A. (2012) *Upravlinnia politykoïu rozvytku silskykh terytorii*. [Management of rural development policy]. *Visnyk ahrarnoi nauky Prychornomor'ia*, Vypusk 4, t. 1. pp. 101-111 (in Ukrainian).

Tomashuk Inna

Assistant Professor, Department of Analysis and Statistics
Vinnitsa National Agrarian University

THE ROLE OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE DEVELOPMENT OF RURAL REGIONS OF THE WINNIK REGION

The purpose of the article. Rural areas play an extremely important role in the socio-economic life of our country, because they have a third of the population and they are the basis of national food security. The issue of improving the economic, social and financial stability and economic security of the regions is especially urgent and important, which makes it necessary for the complex solution of the tasks aimed at ensuring sustainable development of the regions through effective state policy. The transition of the region to sustainable development should take place within the framework of a rational combination of an efficient market system and state regulation of the economy.

Methodology. The current situation in the socio-economic situation in the countryside requires effective mechanisms for creating favorable conditions for integrated development of rural areas, highly effective competitive in the domestic and foreign markets of the agrarian sector, solving rural social problems, ensuring food security of the country, preserving the peasantry as a carrier of the Ukrainian identity, culture and spirituality.

Results. Rural areas play an important role in the functioning of any state. On average, rural areas account for 75% of the total area where 51% of the world's population lives. In these territories, 32% of world GDP is produced. The socio-economic development of the region largely depends on the indicators of the State Fund for Regional Development. During 2018, from the funds provided by the Vinnytsya fund in the amount of 178.7 million UAH. allocations were made in the amount of 122.6 million UAH, of which cash expenses amounted to 120.1 million UAH. (or 98% of the funds raised).

Practical implications. State regulation is the main direction of ensuring sustainable development of the Ukrainian village and a means of ensuring the equilibrium of the Ukrainian economy. The methods, forms and degree of state regulation are determined by the nature and severity of economic, social, environmental and other problems in the specific conditions of place and time. In the world practice of state regulation, there are two alternative approaches to planning: state policy planning for spatial resources and the idea of integrated central planning without taking into account the interests of the planning subjects; indicative planning, based on limited state intervention in the economy and diversity of ownership.

Value/originality. A number of scholars believe that it is necessary to create a State Agency for the Development of Rural Areas as a central state executive body in Ukraine (its activities will be governed by the Cabinet of Ministers), which will formulate and implement a national rural development policy, coordinate work in this direction with all central government bodies for which rural areas are a sphere of activity and responsibility. Functions of the agency's working body can be performed by the Department of Rural Development of the Ministry of Agrarian Policy, whose name should be changed to the Ministry of Agrarian Policy and Rural Development of Ukraine.

РОЗДІЛ 5. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Лисенко В.В., Хлопоніна-Гнатенко О.І., Плюшко А.В. ПАРАМЕТРИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ АГРАРНОГО РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ.....	435
Мандюк Н.Л. ЗАСТОСУВАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ МЕХАНІЗМІВ В УПРАВЛІННІ РОЗВИТКОМ ТУРИСТИЧНИХ ТЕРИТОРІЙ.....	442
Новікова О.С. РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ ПРАЦІ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	447
Серьогіна Д.О. ПОТЕНЦІЙНІ НАПРЯМИ СТРАТЕГІЇ РОЗУМНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ДЛЯ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	455
Соколова Ю.О., Тіховська Т.М. ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНИХ ІНСТИТУТІВ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	462
Томашук І.В. РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СТАЛОМУ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ВІННИЦЬКОГО РЕГІОНУ.....	470

РОЗДІЛ 6. ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Веклич О.О. ПЛАТФОРМА «ПУБЛІЧНО–ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО-ПЛАНЕТА» – КЛЮЧОВИЙ НАПРЯМ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ¹	480
--	------------

РОЗДІЛ 7. ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

Безугла Е.В., Дугієнко Н.О. АНАЛІЗ ШЛЯХІВ МІГРАЦІЇ ДО США: СУЧАСНИЙ СТАН.....	490
Бойчук Н.Я., Солосіч О.С. ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ МОДЕЛІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	496
Narkava V.F., Obukhovska I.O. ECONOMIC ANALYSIS OF LABOUR POTENTIAL OF THE REGION AND MEASURES TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF ITS USE.....	503
Сьомченко В.В., Гнідкова А.В. ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ.....	508
Кравець І.М. СУЧАСНІ ДЕМОГРАФІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	515
Лисенко В.В., Тереняк Л.В., Кахраманова М.Р. УМОВИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	522
Перегудова Т.В. НЕФОРМАЛЬНА ЗАЙНЯТІСТЬ ТА ТРУДОВА ЕМІГРАЦІЯ ЯК РИЗИКИ ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ.....	527
Смачило В.В., Ярець М.В. УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАСАДАХ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	533
Тертичний О.О., Ярмак О.В., Надін Є.В. ОСОБЛИВОСТІ КЛАСИФІКАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	540
Шапа Н.М., Тур О.В., Шапа Б.А. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСІВ РУХУ КАДРІВ В УКРАЇНІ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ШЛЯХІВ ПОДОЛАННЯ БЕЗРОБІТТЯ.....	544
Шостак Л.В., Шепелюк Н.П. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ.....	550

РОЗДІЛ 8. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ	
Алескерова Ю.В., Кізлик О.С. ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ.....	557